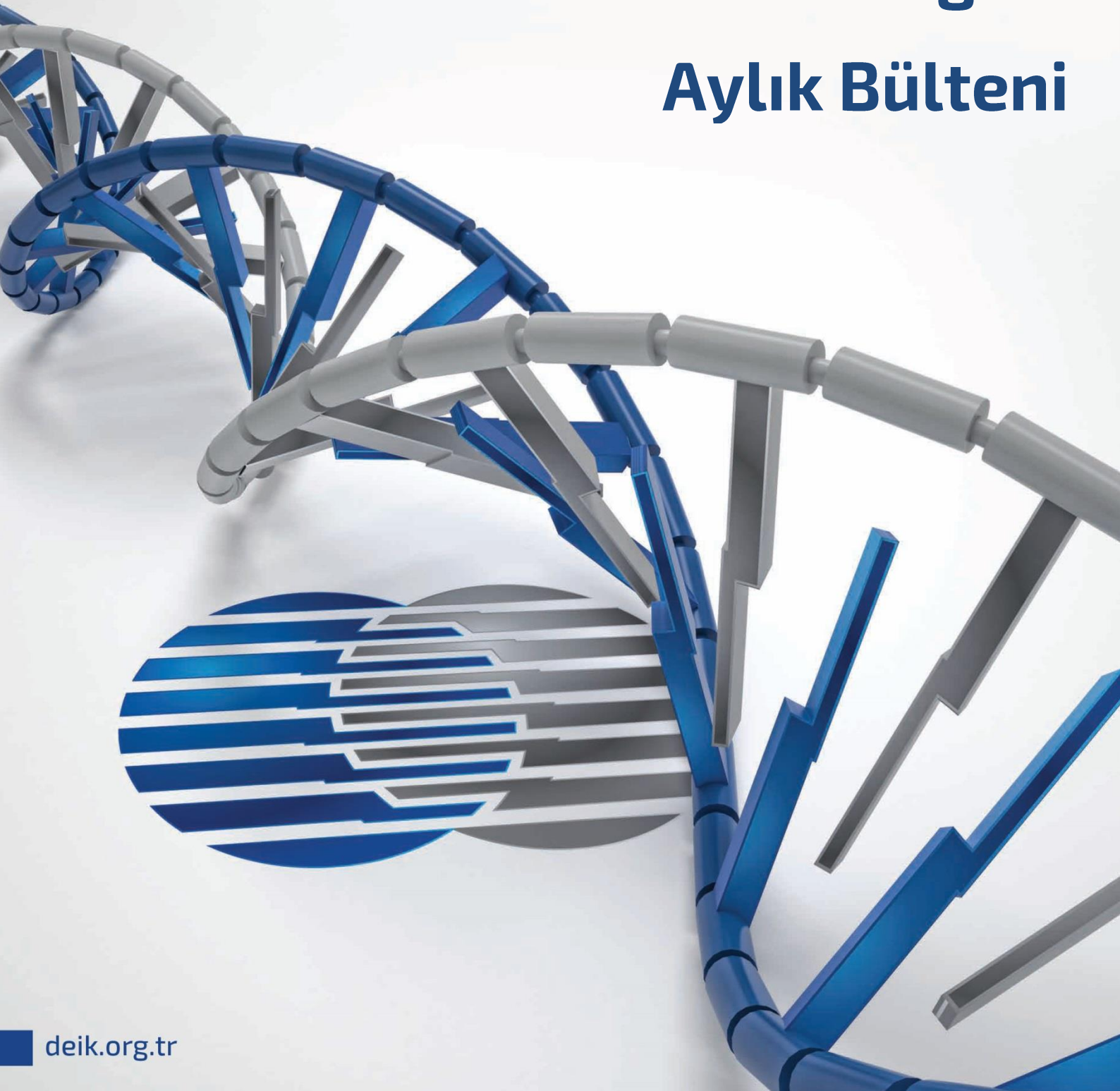

DEİK

DIŞ EKONOMİK İLİŐKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

Orta Doğu ve Körfez Bölgesi Aylık Bülteni

Yönetici Özeti

Orta Doğu ve Körfez Bölgesi ülkelerinin hidrokarbonlara bağımlı ekonomileri, 2014 yılından itibaren dünya genelinde emtia fiyatlarının düşüşü ile başlayan arz-talep dengesizliğinden olumsuz etkilenmiş olup, bölgede artarak devam eden politik istikrarsızlaşma ve güvensizlik ortamının üzerine bir de etki alanını her geçen gün arttıran terör örgütlerinin oluşturduğu belirsizlik eklenince, yükselmek durumunda kalan güvenlik harcamaları bölge ülkelerinin ekonomileri üzerindeki yükü daha da arttırmıştır.

İstikrarsızlık ortamının taşıma ve güvenlik maliyetlerine yaptığı olumsuz etki, bölge ülkelerinde yaşanan bürokratik süreç sorunları ve bölgenin geleceği ile ilgili hakim görüşlerin bersizlik üzerine yaptığı vurgu, ticareti ve dış yatırımları bir çıkmaza sokmanın eşiğine getirmiştir.

P5 + 1 ülkeleri'nin İran'a uygulamakta olduğu yaptırımların 16 Ocak 2016 itibarıyla kaldırılması ile bir çok sektörde işbirliği fırsatları doğmuştur. Ancak ABD'nin İran'a uyguladığı yaptırımların devam ediyor olması sebebiyle özellikle SWIFT işlemlerinin aksaması ve petrol varil fiyatlarının düşük seyretmesi sonucu, hedeflenen işbirliği potansiyeline ulaşamamıştır.

Bununla beraber özellikle Körfez İş Birliği Konseyi üye ülkelerinin cari açık ve dış borçlanma sebebiyle aldığı önlemler ve kısıtlamalar yine bölge ile hedeflenen ticari hacmi olumsuz etkilemiştir.

2017 yılının ilk ayları itibarıyla, OPEC üyesi olmayan ülkelerin ardından da OPEC üyesi ülkelerin de petrol üretimlerini kısıtlamalarının ardından, varil fiyatları 2015 yılının ortasından bu yana en yüksek noktasına ulaşmıştır ancak anlaşmayı kabul etmeyen ülkelerin üretimlerini arttırması sonucu varil fiyatlarının tekrar düşmesi ihtimalinden endişe duyulmaktadır.

Bu bakımdan önümüzdeki dönemde bölge ülkelerinin artmakta olan nüfus dolayısıyla ihtiyaç duyulan ekonomik büyümeye ulaşamamasının yoksulluk ve işsizliğin artmasına sebep olacağı düşünülmektedir. Öte yandan bölge ülkelerinin ekonomilerini çeşitlendirme girişimlerinin başarılı olması halinde mevcut durumun değişmesi mümkün görünmektedir.

Ancak, Türkiye'nin bölge ülkeleri ile ihracatı ve ithalatı dikkate alındığında bölge ülkelerindeki olumsuz ekonomik ve siyasi gelişmelere rağmen 2016 yılında Türkiye'nin bölgeye ihracatında yüzde 2 oranında artış gerçekleştiği, bölgeden ithalatında ise yaklaşık yüzde 4 oranında bir artış yaşandığı görülmektedir. Bu veriler ışığında Türkiye'nin Orta Doğu ve Körfez bölgesi ile ticari ortaklığının umut vaat ettiği ve olumlu gelişmeler ışığında hızlı bir büyüme sürecine gireceği tahmini yapılabilmektedir.

Bölge güçleri'nin Suriye ve Yemen'deki çatışmalara son vermek adına görüş birliğine ulaşması ile bölgedeki istikrarsızlık ortamının yerini yeniden yapılanma ve stabilizasyon'a bırakacağı, belirsizliklerin yerini umut vaadeden bir ekonomik büyüme atmosferinin alması halinde Orta Doğu ve Körfez Bölgesi'nin mevcut şartlarda aleyhine görünen nüfus artışının bölge ile ticari ilişkileri bulunan firmalar için büyük bir fırsata dönüşeceği ve uluslararası yatırımların bölgeye hızlı şekilde geri dönüşüyle ticaretin gelişme sürecine gireceği öngörülmektedir.

Orta Doğu ve Körfez Bölgesinden Haberler

Katar 12 Yıllık Aradan Sonra Dünyanın En Büyük Doğal Gaz Sahası'nın İnşaatını Tekrar Başlatıyor

Katar, 2005 yılında, üretimin ani artışının rezervlere yapacağı etkinin araştırılması için Doha'ya zaman tanımak adına İran ile paylaştığı Kuzey Sahası'nda borç ertelemesi ilan etmişti.

Kuzey Sahası'nın güney bölümünün geliştirilmesi ile günlük 60 milyon metreküp (400.000 varil petrol eşleniği) kapasitesine ulaşılmış olunacak ve bu kapasite Kuzey Sahası'nın üretimini % 10 oranında arttıracak. Üretim önümüzdeki beş ile yedi sene içinde başlaması öngörülüyor.

Kaynak:

http://www.zawya.com/mena/en/story/Qatar_restarts_development_of_worlds_biggest_gas_field_after_12year_freeze-TR20170404nL5N1HB1RQX2/

Suudi Arabistan Avrupalı Müşterileri için Petrol Fiyatlarını Değiştirmeyi Planlıyor

Suudi Arabistan, Temmuz ayından itibaren Avrupa için petrol fiyatlandırma yöntemini değiştirmeyi planlıyor.

Son yıllarda artan ham petrol arzı sebebiyle OPEC ülkeleri, büyüyen Asya pazarına yönelmişti. Ancak Rusya'nın Asya pazarına agresif giriş politikası sebebiyle Suudi Arabistan ve Irak gibi petrol üreticisi ülkeler, Rusya'nın hakimiyetindeki Avrupa pazarında satışlarını arttırmak istiyor.

Kaynak:

<http://gulfbusiness.com/saudi-arabia-plans-change-oil-pricing-european-customers/>

ABD'nin Körfez İşbirliği Konseyi Üyesi Ülkelere Uygulamaya Başladığı Elektronik Yasaklarına Karşı Etihad Hava Yolları, ABD Uçuşlarında Yolcularına Ücretsiz Wifi ve Ipad Temin Ederken Emirates Havayolları yolcularına Surface Tablet Sunmaya Başladı

Abu Dabi Merkezli Etihad Havayoları ABD uçuşlarında First Class ve Business Class yolcularına ücretsiz kablosuz internet ve tablet (Ipad) hizmeti sunacağını açıkladı.

ABD'nin, Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Türkiye'deki 10 havaalanından gerçekleştirilen ABD uçuşlarında cep telefonundan daha büyük elektronik aletlerin uçak kabinlerinde bulundurulmasını yasaklayan yeni yönetmeliğinin ardından bölgedeki havayolu şirketleri yeni yöntemlere başvurmayı tercih ediyor.

Dubai merkezli Emirates havayolları Etihad'ın uygulamasına benzer şekilde ABD uçuşlarında First Class ve Business Class yolcularına Microsoft tabletleri sunmaya başladı.

Kaynak:

<http://gulfbusiness.com/etihad-offers-first-business-class-passengers-free-wifi-ipads-on-us-flights/>

<http://gulfbusiness.com/dubais-emirates-offer-first-business-passengers-surface-tablets-us-flights/>

Körfez Ülkeleri “bir yıl içinde” Katma Değer Vergisi Uygulamasını Başlatmayı Planlıyor. KDV Ne İçeriyor veya Neyi Muaf Tutuyor? Kayıt İşlemleri, Faturalandırma ve Vergi Kaçakçılara Uygulanacak %500 Oranındaki Cezalar ile İlgili Tüm Bilgiler

6 ülkenin üyesi olduğu Körfez İşbirliği Konseyi 2018 yılından itibaren %5 oranındaki KDV uygulamasına geçişe hazırlanıyor.

Düşük seyreden petrol fiyatlarından ekonomileri ciddi zarar gören KİK ülkeleri bir süredir petrol dışı gelirlerini arttırmak amacı ile vergi uygulamasına geçmeyi planlıyorlardı, ancak bölge ülkelerindeki ekonomistler ve yetkililer, tüm KİK üyesi ülkelerin vergi uygulamasını aynı anda başlatabilmesinin pek mümkün olmadığını düşünüyor.

Birleşik Arap Emirlikleri Finans Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen çalıştaylar sonucu, gelecek sene uygulamaya başlanması planlanan KDV uygulamasına hangi ürün ve servislerin dahil olacağı veya hariç tutulacağı ile kayıt prosedürleri ve vergi kaçırıcı şirket sahiplerine uygulanması planlanan cezai uygulamalar şekillenmeye başlamış görünüyor.

Kaynak:

<http://www.aljazeera.com/news/2017/02/gcc-nations-adopt-vat-year-170212102959635.html>

http://www.zawya.com/mena/en/story/Whats_in_and_whats_exempt_All_the_latest_updates_on_VAT_in_the_UAE-ZAWYA20170329050206/

Suudi Arabistan'da Oturma ve Çalışma İzinleri Bulunmayan Yabancı Uyruklu Kişilere 90 Günlük Af Çıkarıldı

Suudi Arabistan İçişleri Bakanlığı, "İhlallerden Arınmış Bir Ulus" kampanyası dahilinde aktif oturma veya çalışma izni bulunmayan yabancı uyruklu kişilerin ülkeyi cezai işlemlere tabi tutulmadan terketmeleri için 90 günlük mühlet tanınmasına karar verdi.

Pasaportlar Genel Müdürlüğü'nün resmi Twitter hesabında açıkladığı üzere; kayıtsız yabancı işçiler, 90 günlük af sürecinde statülerini düzelterek Krallığa geri dönebilmek için yasal prosedürleri yerine getirecek prosedürleri yerine getirmek için kolları sıvamış durumda.

29 Mart 2017 itibarıyla Pasaport Departmanlarına başvurarak statülerini düzeltmek için gerekli işlemleri yerine getiren yasadışı çalışanlar, sınırdışı uygulamalarından muaf tutulacak ve ülkeye yasal olarak tekrar girişleri sağlanacak.

Kaynak:

<http://www.arabnews.com/node/1070766/saudi-arabia>

<http://www.arabnews.com/node/1071511/saudi-arabia>

Siemens, Cidde'deki Suudi Biyo-Asit Tesisine Güç Verecek

Siemens, Cidde Limanı'nın 35 Km güneyinde bulunan Suudi Arabistan Biyo-Asit Şirketi'nin yeni sitrik asit tesisine SGT-500 gas türbini tedarik edecek. Siemens'in gas türbinleri, 2018'in ortasında faaliyete geçmesi planlanan tesisin güç gereksinimlerini yerine getirecek.

Ağır Yakıt (HFO) ile çalışacak şekilde dizayn edilen türbinler azami güç performansını arttıracak olan buharlaşmalı soğutma ve su enjeksiyonu gibi kabiliyetlerine sahip.

Suudi Biyo-Asit Şirketi, sitrik asit pazarında bölge lideri konumunda bulunmakta. Şirket, tesisin faaliyete geçmesi halinde 2 yıl içinde 80.000 metrik ton üretim gerçekleştirmiş olmayı planlıyor.

Sitrik Asit, gıda ve içecek sektöründen ilaç ve kişisel bakım ürünleri sektörlerine kadar bir çok sektörde kullanılmakta. Halihazırda Orta Doğu'nun sitrik asit talebinin tamamına yakını ithal edilmekte.

Tesisin faaliyete geçmesi ile Suudi Arabistan özellikle ülke içindeki gıda sektörünün sitrik asit ihtiyacını kendi imkanları ile temin etmiş olacak.

Kaynak:

<http://saudigazette.com.sa/business/siemens-power-saudi-bio-acids-plant-jeddah/>

Ras Al Khaimah'da Gayrimenkul Sektörü %45 Oranında Büyüdü

Birleşik Arap Emirlikleri'ni oluşturan yedi emirlikten biri olan Ras Al Khaimah'da gayrimenkul sektörünün 2011 yılında 925 milyon ABD Doları olan hacmi 2015 yılında %45 büyüyerek 1,34 milyar ABD doları seviyesine ulaştı.

Ras Al Khaimah Sanayi ve Ticaret Odası'nın yayınladığı istatistiklere göre gayrimenkul sektörü yılda %15, inşaat sektörü %18,3 ve kiralama sektörü yılda %14,5 oranında büyüme gösterdi.

Veriler ışığında Emirliklerdeki gayrimenkul sektöründe faaliyet gösteren firmaların sayısı 2014 yılında 9.884'den 2015 yılında 11.294'e % 14,7 oranında artış gösterirken inşaat sektöründe faaliyet gösteren firmaların sayısı %16,9 oranında artarak 1.142'ye ulaştı.

Toplamda Ras Al Khaimah'da 2015 yılında faaliyete geçen firmaların %33,4'ünü gayrimenkul firmaları oluşturmaktayken, inşaat firmaları %26,3 ve kiralama sektöründe faaliyet gösteren firmalar %7,1'ini oluşturmakta.

Kaynak:

http://www.zawya.com/mena/en/business/story/Ras_Al_Khaimahs_real_estate_sector_surges_45-ZAWYA20170404110427/

Ürdün – Irak Petrol Boru Hattı'nın Maliyeti 5 ile 7 Milyar ABD Doları Olacak

Irak'ın proje üzerindeki çalışmasını tamamlamasının ardından Ürdün'ün açıklamasına göre Irak petrolünü Ürdün'e ulaştıracak olan petrol boru hattının maliyetinin 5 ile 7 milyar ABD Doları arasında olması öngörülmüştür.

İki ülke makamları geçtiğimiz günlerde Ürdün'ün petrol ihtiyacını (günde 150.000 varil) karşılayacak ve yaklaşık 100 milyon varil petrolün transferi ile Mısır ve çevre ülkelere de arz sağlayacak olan petrol hattının projesi konusunda anlaşma sağladılar.

Kaynak:

<http://www.iraqinews.com/business-iraqi-dinar/planned-jordan-iraq-oil-pipeline-cost-usd5-7-bn/>

Katar, Brexit Sürecine Rağmen Birleşik Krallık'a 5 Milyar İngiliz Sterlini Yatırım Yapacak

Katar Başbakanı Şeyh Abdullah bin Nasser Al Thani, Katar'ın önümüzdeki üç ile beş yıllık süreçte Birleşik Krallık ekonomisine 5 milyar İngiliz Sterlini kazandıracığını ifade etti.

Ülkenin Avrupa Birliğinden ayrılmaya hazırlandığı bu günlerde Katar'ın altyapı, gayrimenkul ve teknoloji alanlarına gerçekleştirmeyi vaadettiği yatırımın zamanlaması oldukça kritik.

Kaynak:

<https://dohanews.co/qatar-to-invest-5-billion-in-the-uk-as-brexit-looms/>

Peugeot, Trump'ın İran Tutumunun Market Liderliğini Pekiştireceğini Düşünüyor

Üst düzey bir yöneticinin ifade ettiği üzere, Fransa'nın PSA Grubu, ABD Başkanı Donald Trump'ın Tahran'a karşı sertleştirdiği tutumu kendisi için bir avantaj olarak gördüğünden İran'a tesis yatırımlarını devam ettirerek üretimi arttırıyor.

Kaynak:

<http://ameinfo.com/transportation/peugeot-sees-trumps-iran-stance-boosting-market-lead/>

Suudi Devlet Fonu Kapsama Alanını Ürdün Yatırım Firması ile Genişletiyor

Suudi Arabistan'ın Devlet Varlık Fonu, Ürdün'de gayrimenkul, enerji, turizm ve altyapı projelerini takip edecek bir firma kurarak uluslararası alandaki varlığını arttıracığını açıkladı.

Kaynak:

<http://ameinfo.com/money/economy/saudi-sovereign-fund-expands-footprint-jordan-investment-firm/>

Suudi Sağlık Sigortası Artık Tüm Özel Sektör Çalışanlarını Kapsayacak

Ortak Sağlık Sigortası Konseyi (CCHI) 10 Nisan 2017 itibarıyla yürürlüğe giren birleşik sağlık sigortasının son faz uygulanmasına başladığını duyurdu.

Son faz, 25 veya daha az çalışanı olan tüm şirketleri kapsıyor. CCHI Genel Sekreteri Muhammad Al-Husain, bu şirketlerin Suudi veya Suudi olmayan tüm çalışanları ve ailelerine sağlık sigortası yapması gerektiği açıklamasında bulundu.

Sağlık sigortaları, çalışanların erkek çocuklarını için 25 yaşına kadar, kız çocuklarını ise evlenene kadar kapsayacak.

Suudi Arabistan'da artık sigortasız işçi çalıştırmak yasa dışı.

Kaynak:

<https://english.alarabiya.net/en/business/economy/2017/04/12/Now-health-insurance-covers-all-private-sector-employees.html>

Bölge Etkinlikleri ve Fuarları

Arap Otel Yatırımları Konferansı

Sektör: Turizm

Tarih: 25.04.17 - 27.04.17

Yer: Dubai, BAE

Orta Doğu'nun üst düzey otel yatırımcılarının yıllık buluşma noktası.

Kaynak:

<http://www.arabianconference.com/>

The Smart MEP Summit (Mekanik ve Elektrik Tesisat Zirvesi)

Sektör: İnşaat, mekanik ve elektrik tesisat

Tarih: 02.05.17 – 03.05.17

Yer: Doha, Katar

Smart MEP Zirvesi (Akıllı Mekanik ve Elektrik Tesisat Zirvesi) geliştiricileri, mekanik ve elektrik tesisat taahhütü firmalarını, danışmanları ve inşaat liderlerini Doha'da bir araya getiriyor.

Kaynak:

<http://www.smartmepsummit.com/>

Arabian Travel Market (Arap Seyahat Fuarı)

Sektör: Turizm ve Seyahat

Tarih: 24.04.17 – 27.04.17

Yer: Dubai, BAE

Arabian Travel Market (Arap Seyahat Fuarı), seyahat ve turizm sektörü ile ilgili servis ve ürünlerin sergileneceği bir fuar olup Dubai'de gerçekleştirilmektedir.

Kaynak:

<http://arabiantravelmarket.wtm.com/>

Metal & Steel Saudi Arabia (Metal & Çelik Suudi Arabistan)

Sektör: Döküm, Kalıp, Metalurji

Tarih: 30.04.17 – 03.06.17

Yer: Riyad, Suudi Arabistan

Metal & Steel Saudi (Metal & Çelik Suudi Arabistan) çelik, çelik fabrikaları ve metalurji sektöründe uluslararası bir fuar olup Riyad Uluslararası Kongre ve Fuar Merkezi'nde gerçekleştirilecektir. (2013 yılında gerçekleştirilen Metal & Çelik Suudi Arabistan Fuarı'na 5628 ziyaretçi ve 210 fuar katılımcısı ilgi göstermiştir) Fuar Arap Alman Fuar Şirketi tarafından gerçekleştirilmektedir.

Kaynak:

www.metalsteelsaudi.com

Cement & Concrete Middle East Exhibition (Çimento ve Beton Orta Doğu Fuarı)

Sektör: Yapı Malzemeleri, Makine, Malzeme, İç Mimarlık

Tarih: 30.04.17 - 03.05.17

Yer: Riyad, Suudi Arabistan

Cement & Concrete Middle East Exhibition (Çimento ve Beton Orta Doğu Fuarı) çimento, beton ve destekleyici sektörlerinde uluslararası bir fuar olup, Riyad Uluslararası Kongre ve gerçekleştirilecektir. Fuar Arap Alman Fuar Şirketi tarafından gerçekleştirilmektedir.

Kaynak:

<https://www.cementconcrete-me.com/>

JWS (Mücevher ve Kol Saatleri Fuarı)

Sektör: Hediyeler, Kol Saatleri, Saatler, Mücevherat, El işleri

Tarih: 02.05.17 – 06.05.17

Yer: Abu Dabi, BAE

JWS (International Jewellery and Watch Show / Uluslararası Mücevher ve Kol Saatleri Fuarı) Reed Exhibitions Middle East tarafından organize edilen bir fuardır.

Kaynak:

<http://www.jws.ae/>

Iran Oil Show (İran Petrol Fuarı)

Sektör: Kimya ve Petrokimya Endüstrisi

Tarih: 06.05.17 - 09.05.17

Yer: Tahran, İran

İran Petrol Fuarı (İran Uluslararası Petrol, Gaz, Rafineri ve Petrokimya Fuarı) Tahran'da gerçekleşecektir.

Kaynak:

<http://iran-oilshow.ir/English>

Qatar StoneTech (Uluslararası Taş ve Taş Teknolojileri Fuarı)

Sektör: Sathi Kaplama

Tarih: 08.05.17 - 11.05.17

Yer: Doha

Qatar StoneTech (Uluslararası Taş ve Taş Teknolojileri Fuarı), Doha Fuar ve Kongre Merkezi'nde gerçekleşecektir.

Kaynak:

<http://www.qatarstone-tech.com/>

Project Qatar (İnşaat Teknolojisi, İnşaat Malzemeleri, Ekipmanlar ve Çevre Teknolojileri Fuarı)

Sektör: Yapı Malzemeleri, Makine, Materyaller, İç Mimarlık, Çevre Koruma, Su Teknolojisi

Tarih: 08.05.17 - 11.05.17

Yer: Doha

Project Qatar (İnşaat Teknolojisi, İnşaat Malzemeleri, Ekipmanlar ve Çevre Teknolojileri Fuarı) Doha Fuar ve Kongre Merkezinde gerçekleşecektir.

Kaynak:

<http://www.projectqatar.com/>

Beirut International Property Fair BIPF

Sektör: Bankacılık, Finans, Gayrimenkul

Tarih: 12.05.17 – 14.05.17

Yer: Beyrut

Beyrut Uluslararası Emlak Fuarı gayrimenhul sektörü üzerine bir fuar olup gayrimenkul endüstrisi, gayrimenkul yatırımları ile oturma izni ve vatandaşlık alma konusunda danışmanlık veren firmalar, emlak ofisleri ve ağıları, gayrimenkul yönetimi şirketleri, emlak geliştirme danışmanları, alışveriş merkezi geliştirme şirketleri ürünlerini sergileyecektir.

Kaynak:

<http://www.promoteam-ltd.com/>

İş Konseyi Geçmiş Dönem Etkinlikleri

- Türkiye –Bahreyn İş Konseyi Ortak Toplantısı / Hilton Otel, Ankara / 1 Mart 2017
- Irak Özel Bankalar Birliği ile Çalışma Yemeği / Swiss Hotel, İstanbul / 24 Mart 2017
- Türkiye – Umman İş Konseyi'nin Umman Sultanlığı Ankara Büyükelçisi Ziyareti / Umman Büyükelçiliği, Ankara / 27 Mart 2017
- Türkiye - Umman İş Konseyi Muskat Ziyareti / Muskat / 2-3 Nisan 2017

İş Konseyi Gelecek Dönem Etkinlikleri

- Türkiye – İran İş Konseyi ve Deloitte Türkiye İşbirliği ile İran'da İş Yapma Semineri / Deloitte Values House, İstanbul / 19 Nisan 2017
- Türkiye – BAE İş Konseyi Dubai Ziyareti, Dubai / 7-9 Mayıs 2017
- Türkiye – Filistin İş konseyi Filistin Ziyareti, Kudüs, Ramallah, El-Halil, Nablus / 13-16 Mayıs 2017
- Türkiye – Ürdün İş Forumu, İstanbul / Mayıs 2017